

Streszczenie

Idiom japońskiej tradycji muzycznej w wybranych utworach fletowych XX wieku

Słowa kluczowe: flet, muzyka japońska, interpretacja, XX wiek.

Proces przenikania kultury Japonii i kultury Zachodu zapoczątkowany w Epoce Meiji, zaowocował licznymi dziełami będącymi rezultatem wzajemnej fascynacji obydwu tradycji. Flet odegrał znaczną rolę w tym procesie zarówno ze względu na poszerzające się możliwości instrumentu w XX wieku, jak i długą tradycję fletu w Japonii.

Dla wielu kompozytorów XX wieku, posługujących się awanardowym językiem muzycznym i najnowszymi środkami wykonawczymi, kultura japońska stanowiła ważne źródło inspiracji. Zapoznanie się z wielowiekową tradycją muzyki japońskiej jest podstawą świadomej interpretacji utworów czerpiących z jej bogactwa.

Niniejsza praca zawiera wprowadzenie w kulturę muzyczną Japonii, krótki zarys jej historii, opisuje podstawowe pojęcia estetyczne, założenia buddyzmu *zen* oraz ogólne cechy muzyki japońskiej.

Omówienie pięciu utworów fletowych XX wieku ukierunkowane jest na wyodrębnienie tych elementów, które sięgają do japońskiej tradycji muzycznej. Zróżnicowanie omawianych kompozycji pozwala na ukazanie szerokiego wachlarza przejawów wplywu japońskiej kultury na muzykę fletową XX wieku. W twórczości każdego z kompozytorów wpływ ów przybiera odmienny kształt – od czerpania z estetyki gry na japońskich fletach, poprzez muzykę teatru *no*, buddyzm *zen*, japońskie legendy, aż po inspiracje sztuką kaligrafii i kamiennymi ogrodami. Ważną częścią pracy są wypowiedzi twórców, wyjaśniające wpływ kontaktu z japońską kulturą na tworzenie się i kształt ich własnego języka muzycznego.

Zgłębienie pięciu utworów pozwala na sprecyzowanie w podsumowaniu pracy cech idiomu japońskiej tradycji muzycznej, które - chociaż pojawiają się w wymienionych dziełach z różnym nasileniem - stanowią pewną kwintesencję stylu, realizowaną w ramach bardzo zróżnicowanego języka muzycznego każdego z twórców.

Abstract

The idiom of Japanese musical traditions in selected 20th century flute works

Keywords: flute, Japanese music, interpretation, 20th century.

The process of cultural permeation between the West and Japan began in the Meiji Era and brought numerous works as a result of the mutual fascination with both traditions.

The flute has been an instrument with a major role in the process, both due to its expanding capacities in the 20th century and its long tradition in Japan.

The Japanese culture was a major source of inspiration for many 20th century composers who used the avant-garde musical language and latest means of performance. Understanding the centuries-long tradition of Japanese music is essential to any informed interpretation of the musical pieces that draw on that rich culture.

This paper is an introduction to the musical culture of Japan with a short historical background, essential aesthetic concepts, the principles of Zen Buddhism, and the general characteristics of Japanese music. The five 20th century musical pieces are discussed herein to isolate the elements that relate to the Japanese musical tradition. The differences between the compositions reveals a wide gamut of Japanese cultural influences on the flute music in the 20th century. The form of that influence varies between the showcased composers, from the inspiration with the aesthetics of playing the Japanese flute types through the music of the no theatre, Zen Buddhism, Japanese legends, and the Japanese calligraphy and stone gardens. A major part of this work are the statements of the discussed works' creators, who explain how they were influenced by the contact with the Japanese culture on the formation and form of their musical language.

The study of the five selected pieces allows a precise characterisation of the idiom of Japanese musical tradition in the summary hereof. Although different in intensity between the works, the idiom's characteristics are a certain essence of style expressed by the highly varied musical languages of the composers.